

[เรื่ อ ง จ า ก ป ก]

มุสลินี แยนนา

โรงเรียนดารุลบารอกะห์ อ.เมือง จ.ปัตตานี

ซารีนา มะเด็ง

โรงเรียนตันตันหยง อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส

ปณิดา หลงเอ

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์

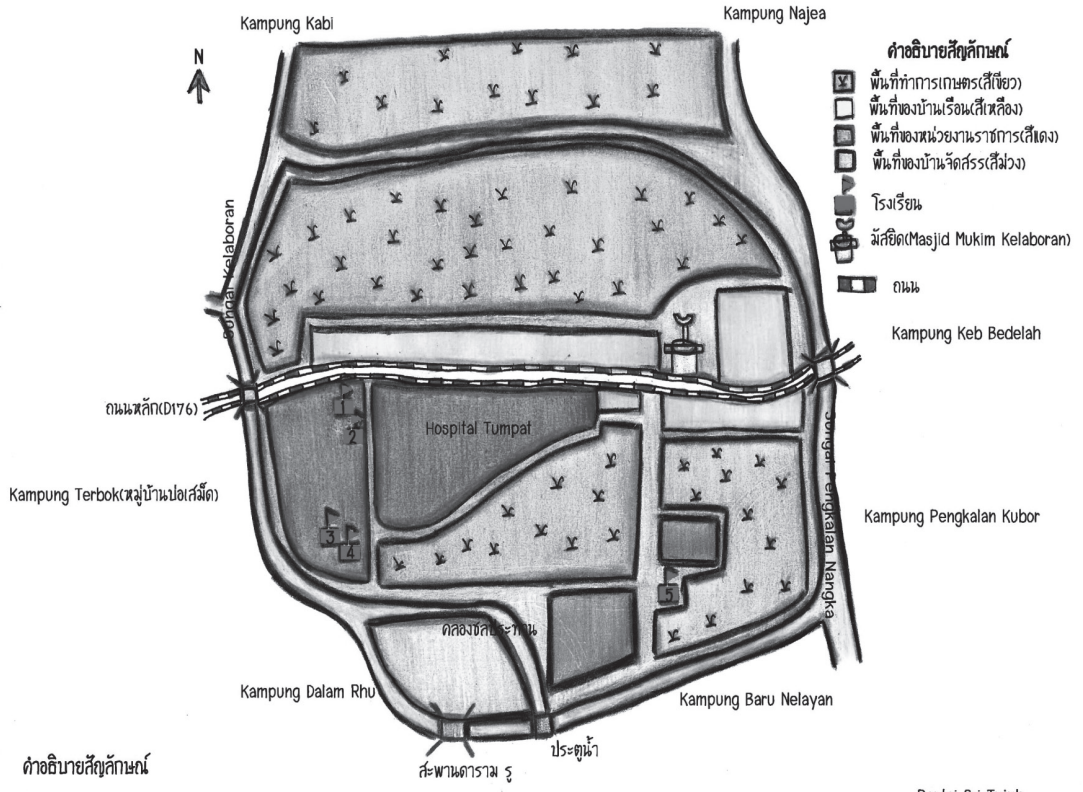
อ.เมือง จ.ภูเก็ต

วัฒนธรรมและเครือญาติข้ามชาติ(พันธุ์) ที่หมู่บ้านเกอลาโบรัน กลันตัน มาเลเซีย

แต่เดิมนั้น เมื่อนักวิชาการไทยเดินทางไปศึกษาวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในเขตอำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน จุดสนใจมักจะอยู่ที่หมู่บ้านบ่อเสม็ด เนื่องจากเห็นว่าหมู่บ้านแห่งนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มน้อยที่พยายามธำรงรักษาตัวตนทางวัฒนธรรมของความเป็นคนเชื้อสายไทยเอาไว้ได้อย่างเข้มแข็ง งานวิจัยเหล่านี้จึงมักเสนอภาพชุมชนบ่อเสม็ดที่มีลักษณะหยุดนิ่งตายตัวเหมือนกับหมู่บ้านตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยไม่ได้สัมพันธ์กับหมู่บ้านอื่นๆ ราวรอบแต่อย่างใด

หมายเหตุบรรณาธิการ : บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ รายงานการเก็บข้อมูลหมู่บ้านเกอลาโบรัน เขตปกครอง ตุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 21-28 เมษายน 2552 ตามโครงการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม เป็นผู้ประสานงานโครงการ ในกลุ่มสำรวจหมู่บ้านเกอลาโบรัน ประกอบด้วย นักศึกษาทั้งหมด 15 คน วิชาเอก การจัดการ สารสนเทศ 5 คน คือ น.ส.สุมาลี น.ส.ศาริสา อาหวัง นายอิซฮารีย์ สาดีน นายสุชาติ แดงชัย และ น.ส.พัริดา เจ๊ะแล วิชาเอกภาษาศาสตร์ 1 คน คือ น.ส.มารีนา มะสะ และวิชาเอกภาษาและวรรณคดีไทย 9 คน คือ น.ส.ภาวินี เต็มรัตน์ น.ส.กิงกาญจน์ ซูพล น.ส.ปณิดา หลงเอ น.ส.ซาอิตะห์ วาเตะ น.ส.มุสลินี แยนนา น.ส.ซารีนา มะเด็ง น.ส.รัตนาภรณ์ แซ่อ่อง น.ส.กุซารีลา แซ่อ่อง น.ส.ชฎาเพชร จันทโร

การสร้างภาพชุมชนหมู่บ้านเช่นนี้ ทำให้หลงลืมว่าในความเป็นจริงหมู่บ้านชาวมุสลิมซึ่งอยู่ติดกับ บ่อเสม็ดด้านทิศใต้ คือ หมู่บ้านเซดาห์ (Sedah) และ ทางทิศเหนือ คือ หมู่บ้านเกอลาโบรัน (Kelaboran) ควรจะมีความสัมพันธ์กับหมู่บ้านบ่อเสม็ดอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ นอกจากนั้นความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ ย่อมส่งผลต่ออัตลักษณ์หรือตัวตนที่เลื่อนไหล เปลี่ยนแปลงของชุมชนทั้งสามด้วยอย่างแน่นอน เมื่อคณะผู้สำรวจได้รับมอบหมายจากสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ลงพื้นที่สำรวจ

- คำอธิบายสัญลักษณ์
- 1.SJK (c) YUK TSE
  - 2.Sekolah Rendah Kelabaran
  - 3.Sekolah Menengah Kebangsaan Tumpat
  - 4.Sekolah Menengah Kebangsaan Dato' Biji Wangsa
  - 5.Sekolah Menengah Kebangsaan Tumpat 2

แผนผัง หมู่บ้านเกอลาโบรัน(Kampung Kelabaran)

แผนที่หมู่บ้านเกอลาโบรัน
ออกแบบโดย น.ส.สุมาลีณี สาคร

ข้อมูลหมู่บ้านเกอลาโบรัน จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ศึกษาชุมชนมุสลิมแห่งนี้ แม้ประเด็นของการสำรวจจะไม่ใช่มุ่งพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนสองวัฒนธรรมโดยตรง แต่จากข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาก็แสดงให้เห็นว่า ชุมชนเกอลาโบรัน และชุมชนบ่อเสม็ดนั้นมีความสัมพันธ์ทางด้านต่างๆ กันมาโดยตลอด แม้กระทั่งกับชุมชนมุสลิมในเขตประเทศไทยเองก็ตาม อันแสดงให้เห็นว่า 2 ชุมชนนี้ ไม่ได้ตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยวเหมือนที่งานศึกษาจำนวนหนึ่งเคยสร้างภาพเอาไว้

ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน
หมู่บ้านเกอลาโบรัน ตั้งอยู่ในตำบลเกอลาโบรัน อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย มีประชากรประมาณ 300 ครอบครัว นับถือศาสนาอิสลามประมาณ 98% นอกจากนั้นนับถือศาสนาพุทธและฮินดู เจ๊ะอาแว บินสุหลง ผู้ใหญ่บ้านสังกัดพรรคอัมโน เล่าว่า เกอลาโบรันเริ่มต้นประวัติศาสตร์ของตนเองโดยการอพยพมาของชาวบ้านจากปัตตานีอันอาจสืบย้อนขึ้นไปได้ประมาณ 6 ชั่วอายุคน คำนวณเวลาแล้วประมาณ 200 ปีเศษ โดยกลุ่ม

บ้านในระยะนั้นตั้งอยู่บนเนินสูงที่เป็นที่ตั้งของ
หน่วยงานราชการปัจจุบัน มีกลุ่มบ้านเรือน 2 กลุ่ม
กลุ่มละราว 5 ครอบครัว กลุ่มแรกอาณาบริเวณ
นับตั้งแต่คลองเกอลาโบรินถึงมัสยิด เรียกว่า
“บ้านเกาะจืองา” เนื่องจากมีต้นเกาะจืองางอกงาม
อยู่เป็นจำนวนมาก หมู่บ้านที่สอง มีอาณาบริเวณ
ตั้งแต่มัสยิดไปจนถึงคลองเปอกาลันนากอ เรียกว่า
“บ้านปอเกาะม็รเบา” ภายหลังทางราชการจึง
รวมหมู่บ้านทั้งสองเข้าด้วยกันในชื่อเกอลาโบริน
(Kelaboran) ตามลักษณะเส้นทางที่ใช้สัญจรไปสู่
หมู่บ้านทั้งสอง บริเวณหมู่บ้านมีคลองสองสายที่สำคัญ
คือ คลองเกอลาโบริน (Sungai Kelaboran) และคลอง
เปอกาลันนากอ (Sungai Pengkalan Nangka) ซึ่ง
จะไหลมาบรรจบกันที่หมู่บ้านดาลัยรู (Kampung
Dalam Rhu) โดยผ่านทางน้ำที่เชื่อมต่อกันเป็นคลอง
ชลประทานและไหลออกสู่ทะเลศรี ตูโจ๊ะ (Pantai
Sri Tujoh) เมื่อคณะผู้สำรวจได้พยายามร้องขอให้
ผู้ใหญ่บ้านยื่นความทรงจำถึงบรรพบุรุษรุ่นต่าง ๆ
ท่านยอมรับว่าความทรงจำเลือกรางเต็มที แม้แต่ผู้
อาวุโสมากกว่าท่านก็ไม่มีใครสืบสาวได้ถึงบรรพบุรุษ
6 รุ่นของตนเอง แต่ผู้ใหญ่บ้านจำได้ว่าสกุลของตน
เป็นหนึ่งใน 5 ครีวที่เข้ามาสร้างบ้าน ณ ชุมชนแห่ง
นี้ทำให้สันนิษฐานได้ว่าช่วงเวลาคนกลุ่มแรกที่มา
ตั้งสร้างบ้านเรือนน่าจะอยู่ในช่วงปี ค.ศ.1872 หรือ
ย้อนหลังไปจากช่วงสิ้นสุดสงครามโลกไปประมาณ
75 ปีความทรงจำที่ฝังแน่นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
ของชุมชนก็คือช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งกองทัพ
ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่โกตาบารู วัดพิกุลทองในเขต
บ้านตุมปัตซึ่งเป็นแหล่งชุมชนชาวสยามกลายเป็น
กองบัญชาการของทหารญี่ปุ่น ความรุนแรงของ
สงครามโลกทำให้คนในเกอลาโบรินและใกล้เคียง
หลบหนีเข้าไปอยู่ในประเทศไทย หลายรายแต่งงาน
และตั้งรกรากที่เมืองไทยในเขตนราธิวาส ยะลา
และปัตตานีอย่างถาวร ที่ยังคงอยู่ก็สมัครไปเป็น

คนงานเหมืองแร่ที่ญี่ปุ่นยึดมาจากอังกฤษ

พื้นที่ส่วนที่เป็นเนินสูงใจกลางชุมชน ปัจจุบัน
เป็นที่ตั้งของหน่วยราชการหลายหน่วยของอำเภอ
ตุมปัต ในลักษณะของศูนย์ราชการ เช่น ที่ทำการ
สหกรณ์การเกษตร โรงพยาบาลอำเภอ สำนักงาน
สาธารณสุขประจำอำเภอ และโรงเรียนอีก 4 แห่ง
คือ โรงเรียน Menengah Kebangsaan Dato'Biji
Wangsa โรงเรียน Kebangsaan Tumpat (S.M.T.)
โรงเรียน Rendah Kelabran และ SJK (c) YUKTSE
นอกจากนั้นในบริเวณเนินสูงใกล้ๆ กันยังมีโรงเรียน
ที่กำลังก่อสร้างอีกหนึ่งแห่งคือโรงเรียนดาลัยรู
(Menengah Kebangsaan Tumpat) ชาวบ้านเล่าว่า
เขตของหน่วยราชการเพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นานนัก
เนินสูงแต่เดิมนั้นเป็นที่ตั้งของกลุ่มบ้านซึ่งอพยพเข้า
มาก่อตั้งกลุ่มแรกๆ จนเมื่ออำนาจราชการขยายตัว
พื้นที่บริเวณดังกล่าวก็ถูกราชการเวนคืน กลุ่มบ้าน
ดั้งเดิมจึงต้องอพยพบ้านเรือนไปอยู่ทางด้านทิศ
ตะวันตก (อีกฝั่งถนน) กล่าวกันว่ากรย้ายบ้านใน
ห้วงเวลาดังกล่าว มีทั้งชาวบ้านกลุ่มที่สร้างบ้านใหม่
และกลุ่มที่ “ย้าย” บ้านหลังเดิม (ภาคใต้เรียกว่าการ
“หามเริน” –หามเรือน) ทั้งนี้จะสังเกตได้ว่าบ้าน
เรือนจำนวนหลายหลังที่ตั้งอยู่ตรงกันข้ามนี้ เป็น
บ้านไม้เก่า ยกพื้น มีใต้ถุนสูง ใช้กระเบื้องแบบเก่า

ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันในสมัยก่อน นอกจากนั้นยังเห็นได้จาก “บาลาเซา” หรือศาลาละหมาดแบบเก่าที่สร้างกระจัดกระจายอยู่ในหมู่บ้านถึง 4 แห่ง ปัจจุบันบาลาเซาแห่งหนึ่งได้กลายเป็นแหล่งที่ตั้งของบ้านเรือน แต่ยังคงเหลือซากความเก่าแก่เป็นหลักฐานให้เห็น

พื้นที่บริเวณด้านหลังของหน่วยงานราชการเป็นเขตหมู่บ้านบ้านจัดสรรเกิดใหม่ สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา (ระหว่างปี ค.ศ.2007-2009) เดิมพื้นที่บริเวณนี้เคยเป็นพื้นที่ทำการเกษตรตามฤดูกาลมาก่อน แต่เนื่องจากเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึงทุกปีปีละ 2-3 เดือน ต่อมาจึงไม่สามารถทำการเกษตรใดๆ ได้อีกเนื่องจากสภาพพื้นดินเป็นที่ราบลุ่มและดินอุ้มน้ำ ชาวบ้านต้องใช้เทคโนโลยีในการปรับพื้นที่ดินซึ่งเป็นการลงทุนที่สูงมาก

ต่อมาชาวบ้านได้ขายพื้นที่ดังกล่าวให้กับนายทุนชาวมุสลิมซึ่งร่วมลงทุนกับนักธุรกิจชาวจีน ชาวบ้านบางรายที่ไม่ขายที่ดินก็ปรับตัวด้วยการเป็นหุ้นส่วนร่วมกับชาวจีนสร้างบ้านจัดสรรโดยแบ่งผลประโยชน์ตามจำนวนหลังคาบ้านอัตรานายทุน 70% เจ้าของที่ดิน 30% ลักษณะการร่วมทุนในลักษณะนี้มีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากนโยบายภูมิบุตรหรือภูมิบุตรที่ให้สิทธิแก่ชาวมาเลย์เท่านั้นในการซื้อที่ดิน

และอาจผลักดันให้ในอนาคต บริเวณบ้านจัดสรรเหล่านี้อาจจะกลายเป็นหมู่บ้านใหม่ที่จะแยกออกไปจากหมู่บ้านเกอลาโบรันในที่สุด เนื่องจากพื้นที่ตั้งหมู่บ้านอยู่โดดเดี่ยวจากกลุ่มบ้านเดิมพอสมควร ขณะเดียวกันก็มีพื้นที่ลุ่มดินหล่มกึ่งกลาง ทำให้โอกาสที่หมู่บ้านขยายตัวเข้ามาประชิดกับหมู่บ้านเดิมค่อนข้างจะยากพอสมควร นอกจากนั้นผู้อยู่อาศัยในบ้านจัดสรร ส่วนใหญ่ก็เป็นบุคคลจากภายนอกเกอลาโบรันที่เข้ามาทำงานในหน่วยงานราชการ เช่น หมอ พยาบาล ตำรวจ เป็นต้น

ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านไกลออกไปจากเนินสูงเป็นดินลุ่ม หากเหยียบลงไปแล้วขาจะจมบางครั้งจมลงไปเกือบถึงคอ ลักษณะพื้นที่ดังกล่าวนี้เองที่เป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน “เกอลาโบรัน” ซึ่งคำว่า “เกอ (ke)” แปลว่า “ไป” ส่วน “ลาโบรัน (Laboran)” แปลว่า “ดินลุ่ม” ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในพื้นที่ คือภาษามลายูท้องถิ่น สำเนียงคล้ายคลึงกับภาษามลายูท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

เครือญาติและความสัมพันธ์ทางสังคม

เครือญาติเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์มาอย่างยาวนาน มนุษย์เริ่มเกี่ยวดองกันด้วยคนสองคน จากนั้นจึงเริ่มมีลูกหลานแตกหน่อออกไปเรื่อยๆ มนุษย์ไม่สามารถเอาตัวรอดแต่เพียงลำพัง จึงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา และสิ่งที่มนุษย์ต้องพึ่งพิงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ เครือญาติ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด

ระบบครอบครัวและเครือญาติ หมายถึง ระบบของเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกันโดยทางสายเลือดหรือการแต่งงาน การจะนับว่าใครเป็นญาติของเราบ้างนั้นขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ในแต่ละวัฒนธรรม การจัดระบบเครือญาติจึงเป็นเรื่องทาง “วัฒนธรรม” ไม่ใช่เรื่อง “ธรรมชาติ” แม้ว่า

ปรากฏการณ์ พ่อ แม่ ลูก จะเป็นเรื่องธรรมชาติ และมีปรากฏการณ์ในทุกๆ สังคม แต่ละสังคมก็จะมีการจัดระบบเครือญาติในการกำหนดบทบาทแนวปฏิบัติ และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวต่างกันไป บางสังคมเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับญาติข้างพ่อ เช่น สังคมจีน สังคมอินเดีย บางสังคมก็ให้ความสำคัญกับญาติข้างแม่ เช่น สังคมกะเหรี่ยงโปว หรือบางสังคมให้ความสำคัญกับญาติทั้งสองฝ่าย เช่น สังคมพม่า สังคมอินโดนีเซีย สังคมไทย เป็นต้น (ศิราพร ณ ถลาง, ม.ป.ป.)

จากการเก็บข้อมูลโดยการสอบถามและการสังเกตพบว่าสังคมชาวมุสลิมในหมู่บ้านเกอลาโบรันเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับญาติทั้งสองฝ่าย เพราะไม่มีการจำกัดว่าเมื่อแต่งงานแล้วต้องย้ายเข้าไปอยู่บ้านฝ่ายไหน คู่สามีภรรยาอาจจะไปอยู่ด้วยกันกับญาติฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงหรือจะแยกครอบครัวไปอยู่ต่างหากก็ได้ตามความต้องการ และความสะดวกในเรื่องของแหล่งทำมาหากินอีกด้วย ส่วนความสนิทสนมในรุ่นลูกกับปู่ ย่า ตา ยาย นั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ เช่น หากมีการสร้างครอบครัวใกล้ๆ เครือญาติฝ่ายหญิงการไปมาหาสู่กับปู่ย่า อาจน้อยกว่า ความเป็นเครือญาติหรือความสัมพันธ์กันทางสายเลือดนั้นยังคงอยู่ แต่การปฏิสัมพันธ์กันอาจจะลดน้อยลง

นอกจากมีศาสนาเป็นศูนย์กลางของจิตวิญญาณของชุมชนและบุคคลแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชาวเกอลาโบรัน จากการสำรวจพบว่าระบบเครือญาติสร้างความสัมพันธ์ให้กับชาวเกอลาโบรันใน 4 ลักษณะด้วยกัน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติกับการสร้างหรือขยายครอบครัว/ครัวเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติกับอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติกับการเมือง กับศาสนา และเครือญาติกับความสัมพันธ์ข้ามชาติ

โดยเฉพาะกับประเทศไทย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติกับการสร้างหรือขยายครอบครัว/ครัวเรือน

จากการสัมภาษณ์ นางมาฮานี มะเย็ง กับนางเจ๊ะไซนับ ยะโก๊ะ ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า คนที่เป็นเครือญาติกันมักจะสร้างบ้านใกล้กัน นางมาฮานี มะเย็ง เล่าว่าเดิมแถบเกอลาโบรันจะเป็นพื้นที่ป่าทั้งหมด การบุกเบิกหมู่บ้านเกิดขึ้นด้วยวิธีการหักร้างถางพง สมัยก่อนยังไม่มีรถซื้อขายที่ดิน สิทธิในการถือครองที่ดินจึงเท่าเทียมกัน หากใครขยันก็สามารถจับจองที่ดินได้มาก หรือใครมาก่อนก็มีโอกาสที่จะเลือกพื้นที่ในการสร้างแหล่งทำมาหากิน ตลอดจนพื้นที่ในการปลูกสร้างบ้านเรือนได้มากกว่าและมีทำเลดีกว่า เมื่อลูกหลานออกเรือนพ่อแม่ก็จะแบ่งที่ดินของตนให้เพื่อใช้เป็นทุนรอนในการสร้างเนื้อสร้างตัวเป็นครอบครัวใหม่ ลักษณะการแบ่งมรดกเช่นนี้ทำให้การขยายตัวของครัวเรือนชาวเกอลาโบรันในอดีตไม่ค่อยกินพื้นที่ออกไปไกลจากบ้านเดิมมากนัก การปลูกบ้านมักกระจุกตัวอยู่ในบริเวณเดียวกัน บางทีหลังคาบ้านอาจจะติดกันเลยทีเดียว ดังเช่น บ้านนางมาฮานีพบว่าบ้านญาติๆ จะปลูกบริเวณใกล้ๆ กัน บ้านนางมาฮานีจะปลูกติดกับบ้านพี่สาวแบบหลังคาชนกัน ส่วนบ้านนางเจ๊ะไซนับ ญาติพี่น้องก็ปลูกอยู่ในบริเวณใกล้เคียง นับเป็นผลพวงมาจากการจับจองที่ดินของบรรพบุรุษ และจากแบ่งมรดกภายใต้ระบบเครือญาตินั่นเอง

อย่างไรก็ดี จากความเปลี่ยนแปลงของเกอลาโบรันจากชุมชนชนบทกลายเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้ปัจจุบันเครือญาติอพยพเคลื่อนย้ายออกไปสร้างบ้านเรือนห่างไกลจากชุมชนมากขึ้น เนื่องจากชาวเกอลาโบรันเริ่มมีทางเลือกทางด้านอาชีพและรายได้ที่หลากหลายมากขึ้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติกับอาชีพ

มาเลเซียเป็นประเทศหนึ่งที่บริโภคน้ำมันเป็นอาหารหลัก ฉะนั้นอาชีพทำนาจึงเป็นอาชีพหลักจากการสำรวจพื้นที่รอบนอกของหมู่บ้านพบว่าพื้นที่จำนวนหนึ่งเคยเป็นทุ่งนามาก่อน ชาวบ้านคนหนึ่งซึ่งปลูกผักขายเป็นอาชีพระบุว่า การทำนาสมัยก่อนยังคงพึ่งพาอาศัยแรงงานภายในกลุ่มเครือญาติเป็นหลัก ภาพของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่แตกต่างไปจากประเทศไทยนัก คนในครอบครัวมีการช่วยกันทำงาน หากกำลังคนในครอบครัวไม่เพียงพอก็จะขอแรงจากญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านใกล้เคียง กิจกรรมนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความเป็นเครือญาติมีความใกล้ชิดแน่นแฟ้นและเป็นรากฐานให้กับเกอลาโบรันปัจจุบัน อย่างไรก็ตามเมื่อความเจริญแบบเมืองเริ่มแผ่เข้ามาสู่ชุมชนกระทั่งเกอลาโบรันกลายเป็นศูนย์กลางของเขตการปกครองตุมปัต อาชีพแบบใหม่ที่มาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความเป็นเมืองจึงเกิดขึ้นด้วย

นางมาฮานีเล่าว่า ปัจจุบันนี้ผู้คนหนุ่มสาวไม่นิยมทำไร่ทำนากันแล้ว เพราะว่าเป็นงานที่ต้องใช้แรงงาน แต่จะนิยมทำอาชีพอื่นๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชนช่วง 20-30 ปีนี้ เช่น พนักงานทำความสะอาด พี่เลี้ยงเด็ก คนงานก่อสร้าง และช่างก่อสร้างบ้านจัดสรรและอาคารพาณิชย์ต่างๆ ที่กำลังผุดอกขึ้นมากมาย ส่วนคนที่มีการศึกษาจะไปทำงานตามสาขาที่ตัวเองเรียนจบมา เช่น แพทย์ พยาบาล ครู เป็นต้น อาชีพเหล่านี้ในหมู่บ้านมีจำกัด มีหน้าซ้ำบุคคลภายนอกมักจะเข้ามาแบ่งปันสัดส่วนมากกว่า ฉะนั้นคนในเกอลาโบรันจึงจำเป็นต้องออกไปทำงานต่างถิ่น โดยเฉพาะที่กัวลาลัมเปอร์เมืองหลวงของมาเลเซียนั้นเป็นที่ๆ ได้รับความนิยมนานที่สอดคล้องกับกรุงเทพมหานครของไทย

ข้อมูลที่นางมาฮานีบอกเล่านี้ตรงกับที่ผู้สำรวจ

ไปสัมภาษณ์ นั่นคือ เมื่อสอบถามจากบุคคลในหมู่บ้านก็พบว่าคนในครอบครัวหนึ่งๆ มักออกไปทำงานต่างถิ่นอย่างน้อย 1 คนเสมอ นางเจ๊ะไซนับยะโก๊ะ ให้ข้อมูลว่าในหมู่บ้านเกอลาโบรันมีพ่อแม่ที่ต้องอยู่เพียงลำพังถึง 20 กว่าครอบครัวด้วยกันรวมทั้งนายเจ๊ะอาแว ดอเลาะ ชายวัย 90 ปี ก็อยู่กับภรรยาเพียงลำพัง เพราะลูกๆ ส่วนใหญ่ไปทำงานต่างถิ่น อย่างไรก็ตามพ่อแม่ที่อยู่บ้านเพียงลำพังก็ไม่ค่อยเดือดร้อนนัก เพราะลูกๆ สามารถส่งเงินมาให้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง แต่ก็อาจจะเกิดความหวงหวาง ผู้สำรวจสังเกตอาการนี้ได้จากนางเจ๊ะไซนับยะโก๊ะ เมื่อไปเก็บข้อมูลท่านก็ให้การต้อนรับเป็นอย่างดีเหมือนกับว่าผู้สำรวจเป็นลูกเป็นหลานของท่าน นางเจ๊ะไซนับยะโก๊ะค่อนข้างจะเอ็นดูผู้สำรวจ บอกให้ทำตามสบายถือเสียว่าบ้านของนางเป็นบ้านของเราเอง

ผู้สำรวจยังทราบอีกว่าเคยมีนักศึกษาไปเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยและมาพักอาศัยอยู่กับครอบครัวนางเจ๊ะไซนับยะโก๊ะถึงสองคนด้วยกัน นางยินดีต้อนรับเสมอหากว่ามีนักศึกษาจะมาพักกับท่านอีก ส่วนนายเจ๊ะอาแวก็ตกอยู่ในสภาวะทางจิตใจที่คล้ายคลึงกัน ภรรยาวัย 70 กว่าของเขา เขาออกไปขายผักเล็กๆ น้อยๆ ในตลาดตุมปัต เขาจึงนั่งโดดเดี่ยวอยู่หน้าบ้านมองรถราที่แล่นไปมาพร้อมกับสูบบุหรี่อย่างหนักวันละ 2 ซองเป็นอย่างน้อย ผู้วิจัยพบว่าที่หน้าบ้านของเจ๊ะอาแวระเกะระกะไปด้วยของบุหรี่ปะล่า อันสะท้อนให้เห็นถึงความโดดเดี่ยวของคู่ชีวิตวัยชราที่อยู่กันตามลำพังขาดผู้ดูแลเอาใจใส่ เมื่อคณะผู้สำรวจเข้าไปพูดคุยด้วย ท่านก็มีท่าทียิ้มแย้มแจ่มใสแสดงออกถึงความสุขความดีใจที่มีคนมาพูดคุยด้วย โดยเฉพาะเรื่องราวในอดีตท่านยินดีให้ข้อมูลตามที่เราสอบถาม

การเคลื่อนย้ายแรงงานไปประกอบอาชีพยังต่างถิ่นนั้นส่งผลต่อระบบเครือญาติด้วยเพราะต่างคนมักย้ายถิ่นฐานไปอยู่ไกลที่ทำงาน ระยะทางทำให้

ขาดการไปมาหาสู่ ฉะนั้นความสนิทความแน่นแฟ้น อาจจืดจางลงไปตามระยะความไกลไกลของเส้นทาง อย่างไรก็ตาม ในทิศทางกลับกัน คณะผู้สำรวจ ยังพบว่าชาวอาซิปยังเป็นตัวพยุງความสัมพันธ์ของเครือญาติด้วย ดังในกรณีของผู้รับเหมาก่อสร้าง ในเกอลาโบราณที่ได้ชักชวนให้หลานไปเป็นนายช่างประจำที่ทำงานของตนนับเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันภายในเครือญาติและส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติแน่นแฟ้นขึ้น การทำงานเช่นนี้ คล้ายคลึงกับการทำงานในอดีตที่มักมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพียงแต่เปลี่ยนจากการทำไร่ทำนา มาเป็นงานก่อสร้างซึ่งเป็นงานอาซิปที่เกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการกลายเป็นเมืองของชุมชนแห่งนี้นั่นเอง

3. เครือญาติ ศาสนา และการเมือง

พรรคการเมืองในกลันตันมีบทบาทเด่นเพียงสองพรรค คือ พรรคอัมโน (Umno) กับพรรคปาส (Pas) ปัจจุบันพรรคอัมโนเป็นพรรครัฐบาลกลาง ส่วนพรรคปาสเป็นผู้บริหารรัฐกลันตัน ประชาชนที่นี่จึงแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่สนับสนุนพรรคอัมโน และสนับสนุนพรรคปาส

จากการเก็บข้อมูลก็พบว่า ความเป็นเครือญาติ มีผลต่อการเลือกสนับสนุนพรรคการเมืองด้วย นางมาฮานีให้ข้อมูลว่า หากผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัว หรือผู้อาวุโสในครอบครัวสนับสนุนพรรคการเมืองใด สมาชิกในครอบครัวจะสนับสนุนพรรคนั้นด้วย อย่างไรก็ตามในหลายกรณี เป็นไปได้ว่าสมาชิกในครอบครัวเดียวกันสนับสนุนพรรคการเมืองต่างกัน แต่ในกรณีเช่นนี้ ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติจะ ช่วยประสานความแตกต่างนั้นให้สองฝ่ายสามารถที่จะพูดคุยกันได้ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือญาติ เมื่อพบปะกันก็จะหลีกเลี่ยงการพูดถึงเรื่องการเมือง

ศาสนายังเป็นตัวกำหนดขอบเขตการเป็น

ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ จะช่วยประสานความแตกต่างนั้น ให้สองฝ่ายสามารถที่จะพูดคุยกันได้ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือญาติ เมื่อพบปะกันก็จะหลีกเลี่ยงการพูดถึงเรื่องการเมือง

เครือญาติตัวอย่างหนึ่ง จากการเก็บข้อมูลผู้สำรวจพบว่า คนที่นับถือศาสนาเดียวกันมักจะทำบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน คนที่นับถือศาสนาพุทธก็จะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านบ่อเสม็ด มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ พุทธศาสนิกชนในบ่อเสม็ดจะใช้วัดเป็นแหล่งประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อทางศาสนา หรือตามความเชื่อเฉพาะของหมู่บ้าน คนที่นับถือศาสนาอิสลามก็จะสร้างหมู่บ้านแยกออกจากหมู่บ้านพุทธ มีศาสนสถานคือมัสยิด แต่เมื่อหมู่บ้านอยู่ใกล้ๆ กันย่อมมีการปฏิสัมพันธ์กัน และอาจมีการรักใคร่ชอบพอกันและแต่งงานของคนต่างศาสนาอีกด้วย

ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ (2539 : 24) ได้กล่าวถึงเรื่องศาสนาและการแต่งงานไว้ว่า “การสมรสในกลุ่มศาสนานั้นในอดีตสังคมส่วนใหญ่ค่อนข้างจะเคร่งครัด ในการกำหนดระบบความเชื่อของคนในสังคมของตน ดังนั้นในแต่ละสังคมมักจะมี ความเชื่อในศาสนาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ใครที่มีความเชื่อที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่จะถูกสังคมลงโทษอย่างรุนแรง โดยถือว่าเป็นพวกนอกกรีต เป็นพวกที่บ่อนทำลายความมั่นคงของสังคม การควบคุมของสังคมอย่างเข้มงวดในด้านความเชื่อถือทางศาสนานั้นครอบคลุมไปถึงการสมรสด้วย นั่นคือผู้ที่สมรสจะต้องสมรสกับบุคคลที่มีลัทธิความเชื่อทางศาสนาแบบเดียวกันเท่านั้น ในบางสังคมยังกำหนดความเชื่อถือด้านศาสนาไปในรายละเอียดอีกด้วย เช่น ถึงแม้จะ

ยึดถือศาสนาเดียวกันแต่แตกต่างกันที่นิกายหรือ
คณะลัทธินิยมก็ถือว่าเป็นคนละพวก ไม่สามารถที่
จะสมรสกันได้ ในปัจจุบันการสมรสในกลุ่มศาสนา
ต่างๆ ได้รับการผ่อนปรนมากขึ้นแต่ก็ยังมีบางสังคม
ที่ยังเข้มงวดในเรื่องการสมรสในกลุ่มศาสนาอยู่เช่น
สังคมที่นับถือศาสนาอิสลาม”

ในเกอลาโบราณส่วนใหญ่ยังคงยึดหลักการ
แต่งงานกับคนศาสนาเดียวกันอยู่ คณะสำรวจพบว่า
มีเพียงสี่คนเท่านั้นที่แต่งงานกับคนต่างศาสนา 3 ราย
ฝ่ายที่นับถือศาสนาพุทธจากหมู่บ้านบ่อเสม็ดเปลี่ยน
มานับถือศาสนาอิสลาม มีเพียง 1 กรณีเท่านั้นที่
ฝ่ายหญิงซึ่งนับถือศาสนาอิสลามเปลี่ยนไปนับถือ
ศาสนาพุทธตามสามี ศาสนาอิสลามมีกฎข้อห้าม
ไม่ให้ผู้คนหันไปนับถือศาสนาอื่น ฉะนั้นในกรณีนี้
ชาวบ้านในหมู่บ้านเกอลาโบราณตลอดจนญาติพี่น้อง
จึงไม่ยอมรับ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ
เกือบขาดสะบั้นลง

จากการสัมภาษณ์นางเจ๊ะซิดี อูมา หนึ่งในคนที่
เคยรับรู้เหตุการณ์ ให้ข้อมูลว่าครอบครัวฝ่ายหญิง
นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนฝ่ายชายนับถือศาสนา
พุทธมีอาชีพแสดงมโนราห์ โดยรับบทเป็นพระเอก
ฝ่ายหญิงชอบไปดูมโนราห์จึงเกิดการชอบพอกัน
แต่พ่อฝ่ายหญิงไม่ชอบเพราะเห็นว่าเป็นคนต่าง
ศาสนาจึงยื่นเงื่อนไขให้ฝ่ายชายเปลี่ยนมานับถือ
ศาสนาอิสลามฝ่ายชายก็ไม่ยอม อ้างว่าฝ่ายหญิงไป
ชอบพอก่อน ฉะนั้นคนที่ต้องเปลี่ยนศาสนาก็คือ
ฝ่ายหญิง พ่อฝ่ายหญิงไม่ยอมเพราะการเปลี่ยนศาสนา
สำหรับมุสลิมนั้นถือเป็นการทำบาปอย่างมหันต์ พ่อ
ฝ่ายหญิงถึงขั้นล่ามโซ่และโกนหัวเพื่อไม่ให้ลูกสาว
ออกไปหาฝ่ายชาย แต่สุดท้ายฝ่ายหญิงก็หนีตาม
ฝ่ายชายไปเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธอยู่กับกันที่
บ้านบ่อเสม็ด พ่อฝ่ายหญิงโกรธมากถึงขั้นตัดพ่อตัด
ลูกกันแต่สุดท้ายเมื่อเวลาผ่านไปฝ่ายหญิงให้กำเนิด
ลูกชายความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ-ลูกก็ค่อยๆ ดีขึ้น

ดังปรากฏว่าฝ่ายหญิงได้กลับไปเยี่ยมแม่และพ่อ
บ้าง แต่เพื่อป้องกันเสียงนินทาจากชาวบ้านทั่วไป
เธอจะไปเยี่ยมเฉพาะเวลากลางคืนเท่านั้น การไป
เยี่ยมญาติในช่วงกลางคืนมองได้สองแง่ นอกจากจะ
เป็นการปกปิดการไปมาหาสู่กันจากชาวบ้านใน
เกอลาโบราณแล้ว ก็ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงสายใย
แม่ลูกที่ตัดกันไม่ขาด แม้อีกฝ่ายจะทำผิดจากจารีต
อย่างร้ายแรงก็ตาม

คณะผู้สำรวจพบว่ารายละเอียดข้างต้นนี้มี
บางส่วนสอดคล้องกับที่ลูกชายของฝ่ายหญิงได้เล่า
ไว้ โดยได้ยืนยันว่าตนกับแม่ยังคงไปหาญาติที่อยู่
หมู่บ้านเกอลาโบราณโดยสม่ำเสมอกับลูกพี่ลูกน้อง
ซึ่งเป็นมุสลิมก็ยังคงสนิทสนมกันดี เพราะได้เรียน
โรงเรียนเดียวกันด้วย อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์
ดังกล่าวนี้อาจจะหยุดอยู่แค่เพียงการไปเยี่ยมเยือน
ร่วมงานบุญหรืองานสำคัญๆ ของครอบครัวเท่านั้น
ไม่ค่อยได้นอนค้างบ้านญาติเนื่องจากบ้านอยู่ห่างกัน
ไม่มากนักสามารถคุยธุระเสร็จภายในวันเดียว

4. เครือญาติกับความสัมพันธ์ข้ามชาติ

สงครามโลกนับเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิด
ความสัมพันธ์ข้ามพรมแดนขึ้นมา กล่าวคือ ใน
ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเมืองโกตาบารูกลายเป็น
สมรภูมिरบแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
เช่นเดียวกับการยกพลขึ้นบกหลายแห่งใน
ประเทศไทย การต่อสู้ระหว่างทหารญี่ปุ่นและฝ่าย
พันธมิตรในโกตาบารู แม้จะกินเวลาไม่นานนักแต่ก็
ส่งผลทางลบต่อชาวบ้านทั่วไป ดังมีเรื่องเล่าเกี่ยว
กับครอบครัวชาวไทยในจังหวัดนราธิวาสคนหนึ่งว่า
ยายของเธอเดิมเป็นคนมาเลเซียแต่ในช่วงสงคราม
โลกครั้งที่สองได้หนีสงครามเข้ามาที่สุโหงโก-ลก
โดยลี้ภัย เพราะได้พลัดพรากกับญาติตอนหนี
สงคราม ต่อมาเมื่อสงครามสงบก็ไม่ได้อัตจะกลับ
ไปอยู่มาเลเซียอีกเลย แต่เลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่ที่

ประเทศไทย แม้ว่าในช่วงแรกยายจะกลายเป็นคนที่ไม่มีเครือญาติ แต่ต่อมาก็ได้แต่งงานกับชายไทย ตัดสินใจลงหลักปักฐานอยู่ที่ประเทศไทยตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

จากกรณีนี้คณะผู้สำรวจข้อมูลได้ข้อคิดว่า สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเครือญาติข้ามพรมแดนหลายลักษณะ ทั้งที่เป็นลักษณะการเปลี่ยนเครือญาติใหม่อย่างถาวร ตามกรณีที่กำลังกล่าวมาข้างต้นและการเปลี่ยนแปลงที่ยังมีเครือญาติเดิมอยู่บ้าง การเปลี่ยนที่อยู่อาศัยหลังสงครามอาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงเครือญาติแบบถาวรทุกกรณี เมื่อสิ้นสุดสงครามอาจยังมีการไปมาหาสู่กันกับเครือญาติเดิม และหากมีการสร้างครอบครัวใหม่ก็จะเป็นการเพิ่มหรือขยายความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จากเดิมอาจมีเพียงพี่กับน้องแต่เมื่อมีการแต่งงานก็มีเครือญาติเพิ่มขึ้นเป็น พี่ชาย น้องสะใภ้ ฯลฯ ความสัมพันธ์นี้จะมีวงกว้างขึ้นตามการไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย

แม้ในปัจจุบันจะไม่เกิดเครือญาติข้ามแดนที่สืบเนื่องมาจากสงคราม แต่คนไทยกับคนมาเลเซียก็ยังมีเครือญาติข้ามแดนผ่านการแต่งงาน จากการเก็บข้อมูลพบว่าคนในหมู่บ้านเกอลาโบรันจำนวนหนึ่งมีเครือญาติอยู่ในประเทศไทยโดยผ่านวิธีการแต่งงานซึ่งจะเกิดขึ้นไม่รุ่นใดก็รุ่นหนึ่ง

สาเหตุที่คนไทยแต่งงานกับคนมาเลเซียส่วนหนึ่งมาจากการเข้าไปทำงานที่นั่น คนไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมากไปทำงานที่มาเลเซีย เนื่องจากรายได้ดีกว่าหรือบางครั้งเมื่อไปศึกษาเล่าเรียนจนเกิดความรักใคร่ชอบพอกับคนมาเลเซีย เมื่อถึงขั้นแต่งงานกันก็จะเกิดเป็นเครือญาติข้ามแดน และมักจะมีการเดินทางข้ามแดนไปมาหาสู่กันเสมอ

อย่างไรก็ดี จากการสำรวจพบว่าปัจจุบันคนมาเลเซียไม่นิยมเดินทางไปหาญาติที่อยู่ในประเทศ

ไทย เนื่องจากกลัวเหตุการณ์ความไม่สงบต่างจากก่อนหน้านี้ที่ยังมีการข้ามไปหากันอย่างต่อเนื่อง ส่วนคนไทยนั้นยังคงข้ามไปหาญาติที่อยู่มาเลเซีย เพราะที่มาเลเซียไม่มีเหตุการณ์ใดให้หวั่นใจและคิดว่าคนไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ น่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศมาเลเซียด้วย เพราะคนที่นี่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเหมือนๆ กับตนจึงเกิดความสนิทใจที่จะไปมาหาสู่กับคนที่นี่อย่างสม่ำเสมอ คนมาเลเซียที่แต่งงานกับคนไทยให้ความสำคัญกับเครือญาติแบบ “ดอง” กันอีกด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ลักษณะนี้ในทางวิชาการเรียกว่า affinal relation เป็นความสัมพันธ์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการแต่งงานนั้น ฝ่ายชายไม่เพียงแต่มีความสัมพันธ์แบบนี้กับภรรยาของเขาเท่านั้น แต่รวมไปถึงพ่อแม่ พี่ชาย น้องชาย พี่สาว น้องสาวของภรรยาด้วย ในทำนองเดียวกันนี้ญาติพี่น้องของสามีก็จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกันนี้กับภรรยาด้วย เราอาจเรียกญาติประเภทนี้ว่า *ญาติเกี่ยวดอง*

นางเจ๊ะไซนับเล่าว่า ลูกเขยของตนเป็นคนไทย มีภูมิลำเนาอยู่ที่สุโขทัย-ลพบุรี แต่มาเรียนและทำงานอยู่ที่มาเลเซีย ยังคงไปมาระหว่างสองประเทศ นางเจ๊ะไซนับบอกว่าเมื่อมีลูกเขยเป็นคนไทยแล้วก็เท่ากับเป็นญาติกับญาติของลูกเขยที่อยู่ฝั่งไทยด้วย และเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2552 (ก่อนการไปเก็บข้อมูลสองวัน) นางเจ๊ะไซนับเพิ่งไปงานศพญาติของลูกเขยที่ประเทศไทยมา ท่านบอกว่าปกติไม่ค่อยไป เพราะกลัวเหตุการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัด แต่เมื่อมีเหตุจำเป็นก็จำต้องไป

กรณีของนางเจ๊ะไซนับทำให้คณะผู้สำรวจจึงได้ข้อคิดอีกประการหนึ่งว่าถึงแม้คนมาเลเซียจะหวาดกลัวสถานการณ์ความรุนแรงในประเทศไทย แต่ก็ยังมีข้อยกเว้นสำหรับสถานการณ์ที่จำเป็น กรณีของนางเจ๊ะไซนับนั้น ความจำเป็นก็คือการแต่งงานของลูกก่อให้เกิดเครือญาติเกี่ยวดองข้าม

ประเทศ ดังนั้นจึงย่อมนำไปสู่ความสัมพันธ์และ
พฤติกรรมที่ญาติควรมีต่อกันทั้งในปัจจุบันและ
อนาคต ในทุกวันนี้เนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน
และการหลั่งไหลของนักศึกษาไทยเข้าไปศึกษา
ในมาเลเซียเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นไปได้ว่าจะ
เกิดเครือญาติในลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็น
ปรากฏการณ์ทางสังคมที่น่าจะได้มีการศึกษาในเชิง
ลึกต่อไป

การติดต่อปฏิสัมพันธ์หรือการเดินทางข้ามแดน
ไปมาหาสู่กับของคนที่สองประเทศนี้ยังส่งผลใน
เรื่องของวัฒนธรรมประเพณี การแต่งกายและอาหาร
การกินด้วย เราพบว่าคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม
แต่งกายด้วยชุดกุรง ชุดบานงเหมือนคนมาเลเซีย
เราพบอาหารของชาวมาเลเซียเหมือนกับของคน
ไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั่นคือ ละคร
อาหารคาวคล้ายขนมจีนแต่เส้นใหญ่และแบน
รับประทานกับน้ำยาสีขาว ซึ่งทำจากกะทิและปลา
รับประทานพร้อมผักสด ละครเป็นอาหารที่แพร่
หลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนจังหวัด
อื่นไม่เคยพบอาหารชนิดนี้ จึงพอคาดคะเนได้ว่า
ละครน่าจะมีแหล่งกำเนิดในคาบสมุทรมลายูก่อน
จะแพร่หลายออกไปสู่ชุมชนอื่นๆ ใกล้เคียงจนเกิด
เป็นวัฒนธรรมร่วมระหว่างพื้นที่สองประเทศ

จากการที่ได้ไปบ้านของนางเจ๊ะไซนับเรายัง
เห็นผลิตภัณฑ์ของไทยหลายอย่าง เช่น ผงซักฟอก
ยาสระผม น้ำปลา ซอส น้ำพริกเผา สาเหตุที่มี
ผลิตภัณฑ์ของไทย เกิดจากการนำวัฒนธรรมการ
ใช้สินค้ามาจากลูกเขยส่วนหนึ่ง เช่น น้ำปลา เดิมที
ครอบครัวนางเจ๊ะไซนับไม่กินน้ำปลา แต่เมื่อลูกเขย
กินและซื้อไปกินที่มาเลเซียนางเจ๊ะไซนับก็เริ่มกิน
น้ำปลาด้วย สิ่งเหล่านี้บ่งบอกได้ว่า คนมาเลเซีย
ไม่ได้รับเพียงแค่ตัวบุคคลไปอย่างเดียว แต่ยังรับ
เอาวัฒนธรรมหรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างๆ
กันด้วย

บทสรุป

จากข้อมูลการสำรวจพื้นที่เพียง 8 วัน คณะ
ผู้สำรวจได้ค้นพบว่า ธรรมชาติของความสัมพันธ์
นั้นย่อมที่จะส่งอิทธิพลต่อกัน อันจะก่อให้เกิดความ
เปลี่ยนแปลงแก่ทั้งสองฝ่าย ข้อมูลจากการสำรวจ
ทำให้เห็นนัยยะบางอย่างเกี่ยวกับตัวตนหรืออัตลักษณ์
ของความเป็นมุสลิมของชาวเกอลาโบราณว่าไม่ได้
แข็งทื่อตายตัว แต่พร้อมจะรับวัฒนธรรมบางอย่าง
ของชนกลุ่มอื่นที่ตอบสนองการดำรงชีวิตจริง ๆ
ของพวกเขาได้ ซึ่งกรณีนี้ก็คงเช่นเดียวกับกลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทย ณ บ้านบ่อเสม็ด ที่คงไม่ใช่ไทยแบบ
โบราณอันถูกแช่แข็งไว้ในพิพิธภัณฑ์ สิ่งที่น่าคิดจาก
ข้อมูลทั้งหมดก็คือ เครือญาติและความสัมพันธ์ที่ถูก
บังคับโดยลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นช่องทางสำคัญ
ที่ทำให้การเปลี่ยนแปลง/เลื่อนไหลของอัตลักษณ์
สามารถเกิดขึ้นได้โดยชอบธรรม แง่มุมนี้น่าสนใจ
อย่างยิ่งสำหรับการวิจัยในเชิงลึกต่อไป (๕)

อ้างอิง

- ชัยโชค จุลศิริวงศ์. 2542. การพัฒนาเศรษฐกิจ
การเมืองของประเทศมาเลเซีย.
กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ. 2539. ระบบเครือญาติ และ
การจัดระเบียบสังคม. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ระวีวรรณ ช่อมุพทุกษ์. 2527. เครือญาติและการ
สมรส. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปัตตานี: โครงการ
จัดตั้งสำนักเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต
ปัตตานี

ศิริพร วัฒนกลาง. ม.ป.ป. ครอบครัวไทย (ออนไลน์).
สืบค้นจาก : [http://guru.sanook.com/
enc_preview.php](http://guru.sanook.com/enc_preview.php) [10 พฤษภาคม 2552]

สัมภาษณ์

เจ้ซี้ดี บินดีอุมา . สัมภาษณ์. 27 เมษายน 2552.
เจ้ไชนับ บินดียะโก๊ะ. สัมภาษณ์. 27 เมษายน 2552.
เจ้อาแว บินดอเลาะ. สัมภาษณ์. 22, 25 เมษายน 2552.
เจ้อาแว บินสุหลง. สัมภาษณ์. 23 เมษายน 2552.
ชูลกิฟลี บินมะอูเซ็ง. สัมภาษณ์. 27 เมษายน 2552.
มาฮานี บินดีมะเย็ง. สัมภาษณ์. 22, 25 เมษายน 2552.
อับดุลเลาะ บินอาแว. สัมภาษณ์. 23 เมษายน 2552.
อับดุลอาชิ บินหมัด. สัมภาษณ์. 22 เมษายน 2552.

■ ประเมิน 1 ปี ดีสลัดัน ณ แดนใต้

22 มกราคม 2553 ที่วีไทย ที่วีสาธารณะ
และภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้
จัดประชุมประเมินรายการท้องถิ่น “ดีสลัดัน
ณ แดนใต้” เนื่องในโอกาสครบรอบ 1 ปี
รายการท้องถิ่น ซึ่งในอนาคตอันใกล้จะ
ขยายพื้นที่ออกอากาศเป็น 14 จังหวัด
ภาคใต้ ติดตามรายการดังกล่าวได้ทุกวัน
ศุกร์ เวลา 11.00 - 12.00 น. ทางวีไทย
เฉพาะในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้